

# Krystyna Sawicka

---

## Wieloletnia prognoza finansowa a racjonalizacja wydatków jednostek samorządu terytorialnego

---

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/3,  
241-249

---

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katedra Prawa Finansowego,  
Uniwersytet Wrocławski

KRYSTYNA SAWICKA

*Wieloletnia prognoza finansowa  
a racjonalizacja wydatków jednostek samorządu terytorialnego*

---

Multi-year financial forecasting and rationalisation of expenditure  
by local self-government units

Słowa kluczowe: wieloletnia prognoza finansowa, wydatki publiczne, racjonalizacja

Key words: multi-year financial forecasting, expenditure public, rationalization

## **Wstęp**

Jednym z głównych założeń nowej ustawy o finansach publicznych z 2009 r.<sup>1</sup>, mającym na celu stworzenie realnych podstaw określenia kierunków polityki finansowej państwa i jednostek samorządu terytorialnego (JST) w odpowiednio długim horyzoncie czasowym było wprowadzenie wieloletniego planowania finansowego do systemu finansów publicznych. W uzasadnieniu do projektu ustawy<sup>2</sup> podkreślano, że planowanie wieloletnie jest niezbędnym instrumentem nowoczesnego zarządzania finansami publicznymi, bowiem sprzyja bardziej racjonalnemu gospodarowaniu środkami publicznymi przez wzrost efektywności ich wydatkowania, powiązanie wydatków ze średnio- i długookresowymi priorytetami JST, ułatwienie absorpcji funduszy unijnych oraz skoncentrowanie działań na średnio- i długookresowej stabilności finansów publicznych. Zwiększa poza

---

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. 2009, nr 157, poz. 1240 z późn. zm.), dalej UFP.

<sup>2</sup> Zob. Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o finansach publicznych z 20.10.2008 r. (druk sejmowy nr 1181).

tym przejrzystość, wiarygodność i przewidywalność polityki finansowej. Wykorzystanie wieloletniej prognozy finansowej (WPF) do zarządzania finansami samorządu terytorialnego zależy jednak od spełnienia szeregu warunków. Podstawowe znaczenie ma sposób tworzenia planu (metodologia), który dla spełnienia funkcji zarządczej powinien uwzględniać cechy planowania strategicznego. Zarządzanie strategiczne jest ukierunkowanym na przyszłość procesem planowania i wyboru celów rozwoju oraz zadań realizacyjnych, wdrażania przyjętych postanowień, a także monitorowania i kontroli wykonania przyjętych ustaleń.<sup>3</sup> Do głównych cech tego rodzaju zarządzania należą kompleksowość w podejściu do problemów rozwoju, ukierunkowanie na przyszłość (na cele perspektywiczne) oraz na wyniki, czyli osiągnięcie celów rozwojowych. W tym kontekście powstaje też potrzeba postawienia pytania o możliwość wykorzystania wieloletniego planowania finansowego do racjonalizacji wydatków JST i określenia mechanizmu osiągnięcia tego celu.

## 1. Elementy zintegrowanego zarządzania w samorządzie terytorialnym

Kluczowe znaczenie z punktu widzenia zintegrowanego zarządzania finansami samorządowymi posiadają wieloletnie plany inwestycyjne, bowiem są to plany integrujące dwa ważne dla rozwoju JST dokumenty programowe, to jest wieloletnie plany rozwoju lokalnego (regionalnego) oraz wieloletnie plany finansowe UE.<sup>4</sup> Opracowany przy wykorzystaniu odpowiedniej metodologii wieloletni plan inwestycyjny zawiera zbiór zadań przewidzianych do realizacji w planowanym, kilkuletnim okresie, z uwzględnieniem ich rankingu wraz z zakresem rzeczowym i harmonogramem realizacji oraz określeniem źródeł finansowania.<sup>5</sup> Plan ten umożliwia powiązanie planowania budżetowego w układzie rocznym i wieloletnim z planowanymi zadaniami rzeczowymi lub ich etapami. Wśród instrumentów zarządzania strategicznego szczególnie ważną rolę odgrywają instrumenty finansowe. Cele postawione przed samorządem z reguły mogą być osiągnięte przy wykorzystaniu wielu instrumentów. Stąd dobór właściwego instrumentu do każdego z celów wymaga rozważenia względnej skuteczności danego instrumentu, czasu, jaki jest niezbędny do wywołania skutków jego zastosowa-

<sup>3</sup> Zob. H. Gawroński, *Zarządzanie strategiczne w samorządach lokalnych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 31 i n.

<sup>4</sup> Zob. szerzej: M. Graczyk, *Zarządzanie inwestycjami komunalnymi. Dobra praktyka w pozyskiwaniu funduszy unijnych*, Wyd. Branta, Bydgoszcz–Zielona Góra 2008.

<sup>5</sup> Zob. D. Hajdys, *Źródła finansowania inwestycji infrastrukturalnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne” 2007, nr 10, s. 8 i n.; A. Miszczak, M. Miszczak, K. Żuk, *Gospodarka samorządu terytorialnego*, PWN, Warszawa 2007, s. 200.

nia oraz związanych z jego zastosowaniem ograniczeń.<sup>6</sup> Konieczne jest przy tym takie zaplanowanie działań, aby w optymalny sposób wykorzystać zasoby własne JST. Efektywne wykorzystanie WPF w działalności JST zależy poza tym od możliwości realistycznego planowania wielkości budżetowych, na które częściowo ma wpływ również okres objęty prognozą, a następnie od stopnia formalnego związania przyjętą prognozą organów JST uchwalających budżet na dany rok.

Wieloletnia prognoza finansowa powinna łączyć strategiczne zamierzenia inwestycyjne z corocznymi budżetami. Celem jej sporządzenia jest określenie zdolności finansowania zadań bieżących i przedsięwzięć inwestycyjnych JST z dochodów własnych oraz przychodów zwrotnych, w każdym roku objętym planem, z zachowaniem płynności finansowej budżetu.<sup>7</sup>

## 2. Elementy struktury wieloletniej prognozy finansowej

Wieloletnia prognoza finansowa przyjmowana jest w formie uchwały organu stanowiącego JST, odrębnej od uchwały budżetowej. Łączy ze sobą trzy wzajemnie powiązane wieloletnie plany finansowe – prognozę parametrów budżetowych, prognozę kwoty długu oraz wieloletnie przedsięwzięcia.<sup>8</sup> Elementem prognozy są również objaśnienia przyjętych w niej wartości. Uchwała w sprawie WPF może poza tym zawierać upoważnienie dla organu wykonawczego JST do zaciągania zobowiązań w zakresie przedsięwzięć. Zasadniczym składnikiem WPF jest wieloletnia prognoza obrazująca podstawowe wielkości budżetowe w poszczególnych latach w układzie określonym w art. 226 ust. 1 i 2 UFP. Plan ten powinien obejmować okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Przy czym okres ten ulega wydłużeniu o czas, na jaki przyjęto limity wydatków na przedsięwzięcia, przekraczający podstawowy okres obowiązywania WPF. Dla każdego roku objętego prognozą ujęte w niej parametry budżetowe obejmują: dochody i wydatki budżetu w podziale na bieżące i majątkowe, wynik budżetu, przeznaczenie nadwyżki budżetowej albo sposób sfinansowania deficytu, przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego

<sup>6</sup> Zob. B. Filipiak, M. Dylewski, *Kontrowersje związane ze sporządzaniem wieloletniej prognozy finansowej JST w związku z wdrożeniem budżetu zadaniowego*, „Finanse Komunalne” 2010, nr 12, s. 6.

<sup>7</sup> Zob. M. Bitner, K. S. Cichocki, *Standardy zarządzania długiem w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2009, nr 7–8, s. 57 i n.; H. Gawroński, *op. cit.*, s. 74; S. Krajewski, M. Mackiewicz, P. Krajewski, *Przygotowanie wieloletniej prognozy finansowej – wybrane problemy metodologiczne*, „Finanse Komunalne” 2010, nr 7–8, s. 52.

<sup>8</sup> Zob. W. Lachiewicz, *Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego*, [w:] W. Lachiewicz (red.), *Finanse publiczne. Praktyka stosowania nowej ustawy o finansach publicznych i aktów wykonawczych*, Beck Info Biznes, Warszawa 2010, s. 402 i n.

oraz planowanego do zaciągnięcia. Prognoza wielkości budżetowych tworzy obraz przewidywanej sytuacji finansowej JST, w tym dochowania wynikającego z art. 242 UFP nakazu zrównoważenia budżetu w części bieżącej na przestrzeni lat, których dotyczy.

Wieloletnia prognoza długu, jako część WPF, pokazuje z kolei w poszczególnych latach poziom zadłużenia JST z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wyemitowanych obligacji komunalnych oraz przyjętych depozytów, wskaźnik i sposób spłaty długu oraz indywidualny dla danej JST limit obciążenia budżetu spłatą długu wraz z kosztami jego obsługi oraz spłatami udzielonych poręczeń i gwarancji.<sup>9</sup> Prognoza długu musi być ściśle skorelowana z prognozą wielkości budżetowych, które określają wartości poszczególnych elementów objętych prognozą długu. Źródłami spłaty długu mogą być nadwyżki budżetu lub zobowiązania zaciągnięte na ten cel w następnych latach. Muszą być one wskazane w prognozach dotyczących planowanych nadwyżek oraz przychodów i rozchodów budżetów ustalonych dla kolejnych lat. Czas, na jaki opracowywana jest prognoza długu, obejmuje okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania. Prognoza długu jest tym elementem, w którym okres planowania może być znacznie dłuższy niż w przypadku pozostałych składników WPF, gdyż zobowiązania zaciągnięte na realizację przedsięwzięć z reguły będą wymagały dłuższego okresu na ich spłatę niż samo wykonanie zadania finansowanego z tych środków. Fakt ten może stać się istotną przeszkodą dla realistycznego oszacowania wielkości budżetowych, które muszą być brane pod uwagę przy sporządzaniu prognozy oraz prawidłowego ustalenia zdolności JST do spłaty długu.

Wykaz przedsięwzięć stanowi integralną część uchwały w sprawie WPF i jest opracowywany w formie załącznika o treści określonej w art. 226 ust. 3 UFP. Każde z przedsięwzięć identyfikowane jest przez określenie jego nazwy i celu, jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację lub koordynację jego wykonywania, okresu realizacji i łącznych nakładów finansowych, limitów wydatków w poszczególnych latach oraz limitów zobowiązań<sup>10</sup>. Określenie limitu zobowiązań oznacza wskazanie maksymalnej kwoty, na jaką mogą opiewać zawierane umowy dotyczące realizacji danego przedsięwzięcia. Limit wydatków oznacza z kolei obowiązek zaplanowania w budżecie danego roku wydatków

<sup>9</sup> Indywidualny wskaźnik dopuszczalnego zadłużenia JST określony na podstawie art. 243 UFP zacznie obowiązywać od 2014 roku. Do tego czasu obowiązują wskaźniki zadłużenia wynikające z art. 169 i 170 ustawy o finansach publicznych z 2005 r., czyli 15% wskaźnik spłaty długu wraz z kosztami jego obsługi w stosunku do planowanych na dany rok budżetowy dochodów JST i 60% wskaźnik łącznej kwoty długu na koniec roku budżetowego w stosunku do wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

<sup>10</sup> Zob. szerzej: E. Czołpińska, *Wieloletnia prognoza finansowa w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne” 2010, nr 5, s. 36 i n.; J. M. Salachna (red.), *Budżet i wieloletnia prognoza finansowa jednostek samorządu terytorialnego*, ODDK, Gdańsk 2010, s. 22.

na konkretne przedsięwzięcie w wysokości określonej limitem. Objęcie WPF danego przedsięwzięcia jest równoznaczne z jego wprowadzeniem do fazy realizacyjnej. Konieczność zabezpieczenia środków na realizację przedsięwzięć, w tym również pochodzących ze źródeł o charakterze zwrotnym, wymaga oceny w dłuższej perspektywie czasowej sytuacji finansowej JST, a zwłaszcza możliwości finansowania zadań obowiązkowych i zdolności spłaty długoterminowych zobowiązań finansowych. Dlatego jednym z celów sporządzenia WPF powinna być weryfikacja długookresowej stabilności finansowej JST.<sup>11</sup>

Częścią WPF, zgodnie z art. 226 ust. 1 pkt 7 UFP, są objaśnienia przyjętych w niej wartości. Kształtowanie się większości parametrów budżetowych jest wypadkową zamierzonych działań JST oraz wskaźników makroekonomicznych, takich jak wskaźnik wzrostu PKB, stopa inflacji czy stopa bezrobocia. Na sytuację finansową JST mogą mieć wpływ także zdarzenia losowe. Wielość czynników, które należy uwzględnić, jak również ich zmienność w czasie, przesądzają o możliwości prawidłowego oszacowania wielkości objętych WPF. Obowiązek sformułowania objaśnień ma stanowić gwarancję realności wielkości przyjętych w prognozowanym okresie oraz wymuszać odpowiedzialne działanie zarówno ze strony organów opracowujących projekt, jak i uchwalających WPF, i w tym należy upatrywać jego znaczenia. Prognoza będzie realistyczna wówczas, kiedy pokaże pełny i wiarygodny obraz najbardziej prawdopodobnego kształtowania się wielkości kluczowych dla stabilności budżetu JST, odzwierciedlającą pełną wiedzę o prognozowanym zjawisku, dostępną w momencie opracowywania prognozy.<sup>12</sup> Gwarancją spełnienia tego wymogu jest przyjęcie odpowiedniej metodologii prac nad tym dokumentem planistycznym JST.<sup>13</sup>

### 3. Czynniki sprzyjające racjonalizacji wydatków

Wieloletnia prognoza finansowa to instrument planistyczny, który ma zwiększać racjonalność gospodarowania środkami publicznymi w powiązaniu z realizacją przedsięwzięć wieloletnich, w tym głównie inwestycyjnych finansowanych m.in. ze źródeł o charakterze zwrotnym. W sytuacji, kiedy większość przedsięwzięć rozwojowych finansowana jest przy współdziałaniu środków zwrotnych, istotnym zagadnieniem z punktu widzenia zarządzania finansami JST staje się właściwa prognoza wysokości długu jako źródła pokrycia tego rodzaju przedsięwzięć i wykorzystania WPF do zarządzania długiem samorządowym. Dokonane ustawą o finansach publicznych z 2009 r. zmiany w zarządzaniu finansami

<sup>11</sup> Zob. S. Krajewski, M. Mackiewicz, P. Krajewski, *op. cit.*, s. 52.

<sup>12</sup> *Ibid.*, s. 53 i n.

<sup>13</sup> Zob. R. Arendarski, *Możliwości wykorzystania analiz finansowych w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2010, nr 7–8, s. 104 i n.

w JST wprowadziły nowy mechanizm prawny wyznaczający pułap dopuszczalnego zadłużenia się samorządu terytorialnego, który po raz pierwszy będzie miał zastosowanie do uchwał budżetowych na rok 2014. Dotychczasowe rozwiązanie oparte na takich samych limitach zadłużenia dla wszystkich JST, bez względu na ich charakter czy też potencjał ekonomiczno-finansowy, zastąpione zostaje wskaźnikiem indywidualnym ograniczającym wielkość długu danej JST, uzależniając ją od zdolności tej jednostki do spłaty zaciągniętego długu, czyli od jej zdolności kredytowej. Struktura WPF pozwala z jednej strony monitorować poziom zadłużenia i zdolność do jego spłaty, z drugiej – wskazuje, jak duże środki w budżetach kolejnych lat będą musiały być zaangażowane na realizację przedsięwzięć wieloletnich i jaki będzie miało to wpływ na sytuację finansową JST.

Podstawą gospodarki finansowej powiązanej bezpośrednio z zadaniami samorządu terytorialnego jest budżet, który obejmuje dochody i wydatki oraz przychody i rozchody każdej JST w skali roku. Obligatoryjny charakter części zadań, jak również minimalne standardy określone dla niektórych usług publicznych (np. ramowe programy nauczania, niektóre usługi świadczone w ramach pomocy społecznej) mają decydujący wpływ na strukturę i zakres budżetu. Nie oznacza to jednak, że JST zostają przez to pozbawione swobody decyzyjnej w zakresie kształtowania ich wydatków, co jest niezbędnym warunkiem poddania procesów wydatkowania wymogom ekonomicznej efektywności i użyteczności społecznej.<sup>14</sup> Biorąc pod uwagę podział wydatków w budżecie na bieżące i majątkowe, powinno zapewnić się ich właściwą strukturę z punktu widzenia hierarchii ważności celów społecznych i gospodarczych JST. Wymaga to właściwego powiązania rocznych budżetów ze strategią rozwoju oraz wieloletnimi planami finansowymi i planami inwestycyjnymi. Dzięki temu budżet staje się narzędziem finansowania nie tylko zadań bieżących, lecz także instrumentem realizacji strategicznych zamierzeń i wieloletnich projektów rozwojowych.<sup>15</sup> W corocznie uchwalanych budżetach powinny być zapewnione odpowiednie środki pieniężne na realizację zawartych w strategii rozwojowej JST celów i zadań. Czynnikiem łączącym strategiczne zamierzenia z kolejnymi rocznymi budżetami jest WPF, która stanowiąc podstawę planowania łącznych nakładów na przedsięwzięcia wieloletnie oraz limitów wydatków w poszczególnych latach realizacji każdego z przedsięwzięć, określa ich wpływ na sytuację finansową JST w dłuższym horyzoncie czasowym. Realizacja programów i projektów rozwojowych, w tym inwestycyjnych, wymaga z reguły stworzenia projekcji kilku źródeł ich

<sup>14</sup> Zob. A. Pomorska, *Główne uwarunkowania procesu racjonalizacji wydatków publicznych*, [w:] J. Głuchowski, A. Pomorska, J. Szołno-Koguc (red.), *Uwarunkowania i bariery w procesie naprawy finansów publicznych*, Wyd. KUL, Lublin 2007, s. 329.

<sup>15</sup> Zob. J. Adamiak, *Wieloletnia prognoza finansowa jako narzędzie zarządzania finansami lokalnymi*, „Finanse Komunalne” 2012, nr 1–2, s. 74.

finansowania, w tym również o charakterze zwrotnym. Sięgnięcie do zwrotnych źródeł finansowania powiązane jest z kolei z koniecznością dochowania określonych kryteriów prawnych dotyczących warunków korzystania przez JST z instrumentów dłużnych oraz dopuszczalnego poziomu zadłużenia. Istotne znaczenie z punktu widzenia uruchomienia mechanizmu sprzyjającego racjonalizacji wydatków na cele publiczne ma także sposób finansowania wydatków bieżących i powiązanie możliwości zaciągnięcia długu przez JST z wypracowaniem tzw. nadwyżki operacyjnej, którą stanowi dodatnia różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi budżetu tej jednostki. Zgodnie z dyspozycją art. 242 ust. 1 UFP organ stanowiący JST nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i tzw. wolne środki. Wymóg ten musi być również dochowany na koniec roku budżetowego. Konsekwencją tej regulacji jest zakaz zaciągania długu na finansowanie zadań bieżących, co rodzi konieczność podejmowania działań służących bardziej efektywnemu i oszczędnemu wydatkowaniu środków, jakie mogą być przeznaczone na ten cel. Oznacza to poza tym, że dochody majątkowe mogą być przeznaczone wyłącznie na finansowanie wydatków majątkowych oraz ewentualnie na spłatę długu, który może być zaciągnięty tylko na pokrycie tego rodzaju wydatków. Reinwestowanie środków uzyskanych ze sprzedaży majątku bądź jego prywatyzacji przeciwdziała obniżaniu się potencjału ekonomicznego samorządu terytorialnego.

Wprowadzenie do systemu finansów samorządowych zasady zrównoważenia budżetu w zakresie wydatków bieżących (art. 242 UFP) pozostaje w bezpośrednim związku ze zmianą sposobu ustalania wskaźnika dopuszczalnego poziomu zadłużania się JST w oparciu o relacje zbliżone do relacji świadczących o wiarygodności kredytowej danej jednostki. Wskaźnik spłaty długoterminowych zobowiązań finansowych wspólnoty samorządowej, stanowiący relację łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym spłat rat kredytów i pożyczek, wykupów papierów wartościowych oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, do planowanych dochodów ogółem budżetu, nie może przekroczyć wskaźnika zdolności tej wspólnoty do spłaty tego rodzaju zobowiązań. O zdolności danej JST do spłaty długoterminowych zobowiązań finansowych decyduje natomiast nadwyżka operacyjna i ewentualnie dochody uzyskane ze sprzedaży majątku (art. 243 UFP). A zatem, jeśli JST planuje zaciągnąć zobowiązanie dłużne bądź posiada do spłaty zobowiązania wcześniej zaciągnięte, musi osiągać dodatni wynik operacyjny, co oznacza, że nie będzie mogła zaangażować w finansowanie wydatków bieżących nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych i wolnych środków, chyba że dochody osiągnięte ze sprzedaży majątku będą wyższe niż kwota tych środków. Brak natomiast dochodów ze sprzedaży majątku bądź niedostateczna



ich wielkość powoduje, że nadwyżka budżetowa oraz wolne środki będą przeznaczone tylko na finansowanie wydatków majątkowych lub na spłatę zobowiązań dłużnych. Możliwość zwiększenia wskaźnika zdolności spłaty długu dochodami ze sprzedaży majątku dla wielu JST będzie miała niewielkie znaczenie, dochody bowiem z tego źródła należą do kategorii dochodów nadzwyczajnych i ich pozyskiwanie jest ograniczone. Wskaźnik spłaty zobowiązań dłużnych wraz z kosztami ich obsługi w danym roku budżetowym nie może być wyższy niż wskaźnik zdolności spłaty długu wyliczony na podstawie art. 243 UFP dla tego roku budżetowego. Uzależnienie możliwości zaciągnięcia długu na sfinansowanie wydatków inwestycyjnych od zdolności jego spłaty określonej przez wielkość nadwyżki operacyjnej i wpływy ze sprzedaży majątku dodatkowo pogłębia konieczność racjonalnego gospodarowania środkami na zadania bieżące.

### **Zakończenie**

Wieloletnia prognoza finansowa, będąc elementem systemu finansowego samorządu terytorialnego, stanowi instrument planistyczny, który może uruchomić mechanizm obligujący do podejmowania działań racjonalizujących wydatki publiczne. Uzewnętrznienie się tego rodzaju mechanizmu wymaga jednak spełnienia szeregu warunków, a zwłaszcza stosowania przy tworzeniu wieloletniego planu finansowego metodologii właściwej planowaniu strategicznemu oraz możliwości realistycznego prognozowania podstawowych wielkości budżetowych w okresie objętym prognozą. Zarówno zbyt długi okres, na jaki prognoza musi być opracowana, nadmierna jej szczegółowość, jak i niestabilne otoczenie wpływające na potencjał dochodowy JST, nie sprzyjają realistycznemu przewidywaniu przyszłości. Tymczasem realna wiedza o możliwościach finansowych JST jest niezbędna, aby WPF mogła być konstruowana w sposób pozwalający ustalić zadania pod kątem priorytetów rozwojowych oraz optymalne źródła ich finansowania. W przypadku zaangażowania środków o charakterze zwrotnym działania racjonalizujące wydatkowanie wynikają z konieczności wypracowania nadwyżki operacyjnej określającej zdolność JST do spłaty zaciągniętego długu. Wieloletnia prognoza finansowa potencjalnie może oddziaływać (wymuszać) bardziej racjonalne wykorzystywanie zasobów danej jednostki zarówno przez ich alokację powiązaną z realizacją celów i zadań strategicznych, jak również przez wzrost ekonomicznej efektywności wydatkowanych środków.

## Bibliografia

- Adamiak J., *Wieloletnia prognoza finansowa jako narzędzie zarządzania finansami lokalnymi*, „Finanse Komunalne” 2012, nr 1–2.
- Arendarski R., *Możliwości wykorzystania analiz finansowych w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2010, nr 7–8.
- Bitner M., Cichocki K. S., *Standardy zarządzania długiem w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2009, nr 7–8.
- Czołpińska E., *Wieloletnia prognoza finansowa w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne” 2010, nr 5.
- Filipiak B., Dylewski M., *Kontrowersje związane ze sporządzaniem wieloletniej prognozy finansowej JST w związku z wdrożeniem budżetu zadaniowego*, „Finanse Komunalne” 2010, nr 12.
- Gawroński H., *Zarządzanie strategiczne w samorządach lokalnych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Graczyk M., *Zarządzanie inwestycjami komunalnymi. Dobra praktyka w pozyskiwaniu funduszy unijnych*, Wyd. Branta, Bydgoszcz–Zielona Góra 2008.
- Hajdys D., *Źródła finansowania inwestycji infrastrukturalnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne” 2007, nr 10.
- Krajewski S., Mackiewicz M., Krajewski P., *Przygotowanie wieloletniej prognozy finansowej – wybrane problemy metodologiczne*, „Finanse Komunalne” 2010, nr 7–8.
- Lachiewicz W. (red.), *Praktyka stosowania nowej ustawy o finansach publicznych i aktów wykonawczych*, Beck Info Biznes, Warszawa 2010.
- Miszczak A., Miszczak M., Żuk K., *Gospodarka samorządu terytorialnego*, PWN, Warszawa 2007.
- Pomorska P., *Główne uwarunkowania procesu racjonalizacji wydatków publicznych*, [w:] Głuchowski J., Pomorska A., Szolno-Koguc J. (red.), *Uwarunkowania i bariery w procesie naprawy finansów publicznych*, Wyd. KUL, Lublin 2007.
- Salachna J. M. (red.), *Budżet i wieloletnia prognoza finansowa jednostek samorządu terytorialnego*, ODDK, Gdańsk 2010.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009, nr 157, poz. 1240 z późn. zm).

## Summary

Multi-year financial forecasting is a planning instrument which aims at enhancing rationalisation of public means management in connection with the implementation of multi-year undertakings financed from, among others, returnable sources. Providing a minimum four-year financial perspective, it facilitates a more effective coordination of the use of resources by influencing processes and phenomena to attain definite goals. By combining strategic aims and consecutive annual budgets, not only does multi-year financial forecasting allow determining their influence on the financial situation of local self-government units in successive years, but also triggers a mechanism facilitating rationalisation of expenditure by its appropriate allocation and an increase in economic effectiveness.